

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Προαγωγή Υγείας – Πρόληψη Νόσου – Ιατρική κοινότητας

Ιατρική Εργασίας

Δήμητρα Τριανταφύλλου

Ειδ. Ιατρός Εργασίας

MSc στην Προαγωγή Υγείας

Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

- **Ο Ιπποκράτης:** παθολογικές καταστάσεις λόγω της τοξικής επίδρασης του μολύβδου σε εργαζόμενους σε ορυχεία/συμπτωματολογία της αγκυλοστομίας.
- **Αριστοτέλης:** συσχέτιση εργατικών ατυχημάτων με έκθεση σε διοξείδιο του άνθρακα.
- **Νίκανδρος και Λουκρήτιος:** συνθήκες εργασίας των εργαζομένων και επαγγελματικές ασθένειες στα ορυχεία Λαυρίου
- **Agricola (1490-1555):** πρόληψη των ατυχημάτων και των ασθενειών των εργατών σε ορυχεία.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

- **Santorius Santorius (1561-1636)**: μεταβολισμός κατά τη διάρκεια της εργασίας και η επίδραση του κλίματος στον εργαζόμενο.
- **Bernardino Ramazzini (1633- 1714)** στο έργο του “**De Morbis Artificum Diatriba**”: συμπτώματα και νοσηρές καταστάσεις σε 55 επαγγέλματα της εποχής του
- **Percival Pott (1775)**: καρκίνο του οσχέου σε καπνοδοχοκαθαριστές.
- **Charles Turner Thackrach (1795-1833)**: 1^η βρετανική εργασία για τα επαγγελματικά νοσήματα.
- **William Farr (1841)**: αυξημένη θνησιμότητα στους εργάτες ορυχείων

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

159.500 εργαζόμενοι στην ΕΕ πεθαίνουν κάθε χρόνο εξαιτίας επαγγελματικών νοσημάτων

και αν συνεκτιμηθούν και οι θάνατοι από τα εργατικά ατυχήματα

κάθε τρεισήμισι λεπτά πεθαίνει ένας εργαζόμενος στην Ευρωπαϊκή Ένωση από αίτια που σχετίζονται με την εργασία

(European Agency for Safety and Health at Work, 2009).

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

- «Γεγονός ανεξάρτητο από την ανθρώπινη θέληση, που συμβαίνει κατά τη διάρκεια της εργασίας, περιλαμβανομένης και της μετάβασης προς και από τον χώρο εργασίας».
- «Ατύχημα που συμβαίνει στον εργαζόμενο κατά τη διάρκεια της εργασίας ή με αφορμή την εργασία και οφείλεται σε απότομο, βίαιο εξωτερικό γεγονός (συμβάν), που προκαλεί πρόσκαιρη ή διαρκή ανικανότητα εργασίας».
- Λιγότερο από το 20% των ατυχημάτων έχουν μόνο μία αιτία.
- Το ατύχημα επέρχεται ως αποτέλεσμα δυσλειτουργίας του συστήματος ανθρώπου-μηχανής, μετά από τροποποίηση της συμπεριφοράς του ανθρώπου της μηχανής ή και των δύο.

Άλλοι παράγοντες που αλληλεπιδρούν είναι:

- περιβαλλοντικοί παράγοντες της εργασίας
- απαιτήσεις της παραγωγής και η ένταση της εργασίας.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

Επαγγελματικό νόσημα είναι κάθε νόσημα που οφείλεται στην εργασία.

Σύμφωνα με τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία «επαγγελματικό νόσημα είναι κάθε νόσημα ή διαταραχή της υγείας, εκτός της οφειλόμενης σε τραυματισμό, που προκαλείται από την έκθεση σε παράγοντες άμεσα συνυφασμένους με την εργασία».

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

Νόσημα, για το οποίο υφίσταται ένας κύριος αιτιολογικός παράγοντας-που απαντάται κατά την εργασία-και που ευθύνεται για την εκδήλωση μιας συγκεκριμένης παθολογίας».

Συχνά τα επαγγελματικά νοσήματα δεν διαφέρουν από τα νοσήματα μη επαγγελματικής αιτιολογίας, σε επίπεδο κλινικής εικόνας και παθολογικής ανατομίας →

Ο χαρακτηρισμός μιας νόσου ως επαγγελματικής, δεν μπορεί να βασιστεί σε κατεξοχήν κλινικά και εργαστηριακά κριτήρια.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

Ως εκ τούτου:

- Η διαφοροποίηση των επαγγελματικών νοσημάτων βασίζεται κυρίως σε **επιδημιολογικά δεδομένα**.
- Η νομοθεσία βασίζεται σε παράθεση των νοσημάτων που αποδέχεται ως επαγγελματικά, θέτοντας παράλληλα ορισμένα **επιδημιολογικά κριτήρια** (παρουσία του αιτιολογικού παράγοντα στο χώρο εργασίας, ο ελάχιστος χρόνος έκθεσης, ο μέγιστος χρόνος από τη διακοπή της έκθεσης).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

Π.Δ. 41.2012: εθνικός κατάλογος επαγγελματικών ασθενειών (Ε.Κ.Ε.Α.),.

- **1. Ασθένειες που προκαλούνται από χημικούς παράγοντες**

Π.χ. Φορμαλδεΐδη

Ερεθιστική δερματίτιδα, διάβρωση, έλκος

- » Επιπεφυκίτιδα
- » Τραχειοβρογχίτιδα
- » Πνευμονικό οίδημα
- » Πνευμονικό άσθμα
- » Καρκίνος ρινός

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

2. Ασθένειες του δέρματος που προκαλούνται από ουσίες και παράγοντες που δεν περιλαμβάνονται σε άλλες θέσεις

Π.χ. Αιθάλη

Ερεθιστική δερματίτιδα εξ επαφής

» Αλλεργική δερματίτιδα εξ επαφής

» Ακμή

» Καρκίνος του δέρματος

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

3. Ασθένειες που προκαλούνται από την εισπνοή ουσιών και παραγόντων που δεν καταγράφονται σε άλλες θέσεις

Π.χ: Αμίαντος: Αμιάντωση

Μεσοθηλίωμα υπεζωκότα ή περιτοναίου λόγω εισπνοής σκόνης αμιάντου

4. Λοιμώδεις και παρασιτικές ασθένειες

Π.χ.: Ιογενής Ηπατίτιδα:

- Ηπατίτιδα Α → Ιός της Ηπατίτιδας Α
- Ηπατίτιδα Β → Ιός της Ηπατίτιδας Β
- Ηπατίτιδα C → Ιός της Ηπατίτιδας C

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

5. Ασθένειες προκαλούμενες από τους ακόλουθους φυσικούς παράγοντες

Π.χ.: Καταρράκτης προκαλούμενος από θερμική ακτινοβολία:

- **Καταρράκτης των υαλουργών** → Υπέρυθρη ακτινοβολία που εκπέμπεται τήξη υάλου ή μετάλλου
- **Θερμικός καταρράκτης** → Έκθεση σε μικροκύματα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

Στο άρθρο 40 του ασφαλιστικού κώδικα (ΦΕΚ 132/β/79) περιγράφονται **52 επαγγελματικές ασθένειες που παρέχουν δικαίωμα αποζημίωσης.**

Επιπλέον, παρατίθενται οι επιχειρήσεις, οι εργασίες και τα επαγγέλματα για τα οποία αναγνωρίζονται οι εν λόγω ασθένειες, καθώς και ο ελάχιστος χρόνος έκθεσης και ο μέγιστος χρόνος από τη διακοπή της εν λόγω απασχόλησης.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

I. ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΡΓΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

1. ΜΟΛΥΒΔΙΑΣΙΣ 2. ΥΔΡΑΡΓΥΡΙΑΣΙΣ 3. ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ ΕΚ ΚΑΔΜΙΟΥ 4. ΕΚ ΒΗΡΥΛΛΙΟΥ 5. ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ ΕΚ ΦΘΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΩΝ ΑΥΤΟΥ 6. ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ ΕΞ ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ

II. ΛΟΙΜΩΔΕΙΣ Ή ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΑΙ ΝΟΣΟΙ

1. ΑΝΘΡΑΞ 2. ΙΚΤΕΡΟ – ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΚΗ ΣΠΕΙΡΩΧΑΙΤΩΣΙΣ 3. ΤΕΤΑΝΟΣ 4. ΗΠΑΤΙΤΙΣ ΕΞ ΙΟΥ 5. ΦΥΜΑΤΙΩΣΙΣ ΒΟΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΡΝΙΘΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ

III. ΝΟΣΟΙ ΕΚ ΦΥΣΙΚΩΝ ΑΙΤΙΩΝ

1. ΝΟΣΟΙ ΕΚ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΠΙΕΣΕΩΣ 2. ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΙΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΙΒΗΣ 3. ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΜΗΧΑΝΙΚΑΣ ΔΟΝΗΣΕΙΣ 4. ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΗΧΟΥ - ΘΟΡΥΒΟΥ 5. ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ ΕΚ ΠΥΡΡΑΚΤΩΣΕΩΣ 6. ΝΟΣΟΙ ΕΞ ΑΚΤΙΝΩΝ Χ. ΙΟΝΙΖΟΥΣΩΝ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΩΝ ΚΑΙ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΝΟΣΟΙ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

1.ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΟΠΑΘΕΙΑΙ 2. ΠΡΩΤΟΠΑΘΗ ΕΠΙΘΗΛΙΩΜΑΤΑ

V. ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΝΕΥΜΟΝΩΝ

1. ΠΝΕΥΜΟΝΟΚΟΝΙΑΣΕΙΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΒΡΟΓΧΟΠΝΕΥΜΟΝΙΚΑΙ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΚΟΝΕΙΣ Ή ΑΤΜΟΥΣ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ Ή ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΑΥΤΟΥ.
2. ΒΗΡΥΛΛΙΩΣΙΣ .
3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΒΡΟΓΧΟΠΝΕΥΜΟΝΙΚΑΙ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΚΟΝΕΙΣ ΣΚΛΗΡΟΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΒΡΟΓΧΟΠΝΕΥΜΟΝΙΚΑΙ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΚΟΝΕΙΣ: ΣΚΩΡΙΑΣ ΤΟΥ THOMAS ΒΥΣΣΙΝΩΣΙΣ ΑΣΘΜΑ ΠΡΟΚΛΗΘΕΝ ΥΠΟ ΟΥΣΙΩΝ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΕΤΕΡΟΥΣ ΠΙΝΑΚΑ.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

27. ΤΕΤΑΝΟΣ

Περιγραφή νόσου	Επιχειρήσεις – Εργασία: Επαγγέλματα	Χρόνος
Τέτανος συνήθους συμπτωματολογίας	Εργασίες εκτελούμεναι εντός των υπονόμων, σταύλων, βουστασίων, εκτροφείων, σφαγείων, εκδοροκαθαριστηρίων, οικοδομικών επιχειρήσεων βυρσοδεψείων μεταλλείων, λατομείων	α) Ελάχιστος χρόνος απασχολήσεως: 2 ημέραι. β) Μέγιστος χρόνος από της διακοπής της απασχολήσεως: 60 ημέραι.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΝΟΣΗΜΑ

- Υπάρχουν ασθένειες με επαγγελματική αιτιολογία που δεν αναγνωρίζονται ως επαγγελματικές από την ασφαλιστική νομοθεσία.

- Πολλά νοσήματα που έχουν επαγγελματική αιτιολογία, αλλά δεν αναγνωρίζονται ως επαγγελματικά, ουδέποτε δηλώνονται στον ασφαλιστικό φορέα, αφού δεν υφίσταται θέμα αναγνώρισης και αποζημίωσης.

- Υποεκτίμηση των επαγγελματικών ασθενειών στην Ελλάδα: για το έτος 2005 καταγράφηκαν 30 περιπτώσεις από το ΙΚΑ.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΣ

- Ορισμένοι τύποι κακοηθών νεοπλασμάτων έχουν τεκμηριωθεί ως επαγγελματικής προέλευσης και οφείλονται σε συγκεκριμένους καρκινογόνους παράγοντες.
- Το International Agency for Research on Cancer (IARC) έχει κατατάξει 150 χημικούς και βιολογικούς παράγοντες που απαντώνται στο εργασιακό περιβάλλον ως σίγουρους ή πιθανούς καρκινογόνους παράγοντες (για παράδειγμα το βενζόλιο, το χρώμιο, ο αμίαντος).
- Η λίστα των επαγγελματικών καρκινογόνων επεκτείνεται διαρκώς.
- Πιο συχνά, οι επαγγελματικοί καρκίνοι εντοπίζονται στους πνεύμονες, την ουροδόχο κύστη, το δέρμα και τα οστά.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΣ

- Πίνακες, με τα είδη του επαγγελματικού καρκίνου, τις επαγγελματικές δραστηριότητες που συνδέονται αιτιολογικά καθώς και οι συγκεκριμένους παράγοντες στους οποίους οφείλεται η καρκινογένεση.
- Η έκταση του προβλήματος των επαγγελματικών καρκίνων είναι δύσκολο να εκτιμηθεί -η κλινική και παθολογοανατομική εικόνα δε διαφέρει κατά κύριο λόγο από εκείνη των κακοηθών νεοπλασμάτων μη επαγγελματικής αιτιολογίας.
- Αμφιβολίες για κάποια νεοπλάσματα, κατά πόσο είναι επαγγελματικής προέλευσης ή οφείλονται σε άλλους εξωγενείς περιβαλλοντικούς παράγοντες ή παράγοντες συμπεριφοράς και τρόπου ζωής.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Η εργασία πολλές φορές προκαλεί υποβάθμιση της υγείας και διαταραχές που δεν συνιστούν συγκεκριμένες νοσολογικές οντότητες που ταξινομούνται σε ορισμένη κατηγορία επαγγελματικών νοσημάτων, τα «νοσήματα που σχετίζονται με την εργασία» (work related diseases).
- Η αιτιολογική σχέση αυτών των νοσημάτων με την εργασία είναι ακόμα πιο δύσκολο να τεκμηριωθεί: αφορούν μακροχρόνιες επιδράσεις της εργασίας, που επηρεάζουν την υγεία έμμεσα και όχι άμεσα.
- Στην κατηγορία αυτών των νοσημάτων περιλαμβάνονται κυρίως τα καρδιαγγειακά και τα ψυχικά νοσήματα, για τα οποία το στρες, η έλλειψη κοινωνικής συνοχής και υποστήριξης αλλά και η καθιστική ζωή του γραφείου αποτελούν εργασιακούς παράγοντες κινδύνου.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας που διεξήχθη στις Σκανδιναβικές χώρες το 1993, προκειμένου να διερευνηθεί η συσχέτιση νοσημάτων με την εργασία:
- Το 45% των δερματικών νοσημάτων
- 33% των μυοσκελετικών νοσημάτων
- 25% των νοσημάτων του αναπνευστικού συστήματος
- 20% των καρδιαγγειακών νοσημάτων
- 20% των νοσημάτων του νευρικού συστήματος και των αισθητηρίων οργάνων
- 5% των ψυχικών νοσημάτων
- 4% των καρκίνων
- σχετίζονται άμεσα με την εργασία (Demmer, 1995)

ΣΤΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Περισσότερο από το 25% των εργαζομένων βιώνουν καταστάσεις στρες στην εργασία τους.
- Ένας στους πέντε ευρωπαίους εργαζόμενους αισθάνεται κόπωση και ένας στους οκτώ υποφέρει από πονοκέφαλο.
- Έχει αποδειχθεί η αιτιολογική συσχέτιση εργασιακού στρες και νοσημάτων, όπως τα καρδιαγγειακά και τα ψυχικά νοσήματα.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- 1) **N. 1568/85** (ΦΕΚ 177/A/85) "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων"
- 2) **Π.Δ. 294/88** (ΦΕΚ 138/A/88)
- 3) **Π.Δ. 17/96** (ΦΕΚ 11/A/96)
- 4) **Π.Δ. 159/99** (ΦΕΚ157/A/3-8-99)
- 5) **N.3850/2010**

- **Τα θεσμικά όργανα** που έχουν σαν στόχο τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε κάθε επιχείρηση είναι η Επιτροπή Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΥΑΕ), αποτελούμενη από εκλεγμένους αντιπροσώπους των εργαζομένων, ο Τεχνικός Ασφάλειας και ο Ιατρός Εργασίας.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Για την απόκτηση τίτλου Ιατρικής της Εργασίας απαιτείται άσκηση 4 ετών. Από αυτά:

α) 28 μήνες κλινικής άσκησης από τους οποίους:

- 15 μήνες στην Παθολογία
- 6 μήνες στην Πνευμονολογία
- 1 μήνας σε εξωτερικό οφθαλμολογικό και ΩΡΛ ιατρείο
- 2 μήνες σε εξωτερικό δερματολογικό ιατρείο
- 3 μήνες σε ΤΕΠ/ τακτικά ιατρεία ορθοπεδικών κλινικών

β) 12 μήνες θεωρητική κατάρτιση

γ) 8 μήνες πρακτική άσκηση

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Πρέπει να έχουν γιατρό εργασίας όσες επιχειρήσεις απασχολούν από 50 και πάνω εργαζόμενους ή όσες έχουν έστω και έναν εργαζόμενο εφόσον οι εργασίες τους είναι σχετικές με μόλυβδο αμίαντο, βιολογικούς παράγοντες (Π.Δ.94/87, Π.Δ. 70α/88 Πδ.186/95).
- Οι επιχειρήσεις χωρίζονται με βάση την επικινδυνότητά τους σε τρεις κατηγορίες, την **A** (υψηλή επικινδυνότητα), την **B** (μέση επικινδυνότητα) και την **Γ** (χαμηλή επικινδυνότητα).
- Συντελεστές που πολλαπλασιαζόμενοι επί τον αριθμό των εργαζομένων δίνουν τις ελάχιστες ώρες ετήσιας απασχόλησης γιατρού εργασίας για κάθε μία από τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Οι ώρες αυτές δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να είναι λιγότερες από 25 ώρες για επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 20 εργαζόμενους, 50 ώρες για επιχειρήσεις που απασχολούν από 20 μέχρι 50 εργαζόμενους, και 75 ώρες για επιχειρήσεις που απασχολούν άνω των 50 ατόμων. (Π.Δ.17/96, άρθρο 4, παράγραφος 3).

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Οι ώρες αυτές δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να είναι λιγότερες από 25 ώρες για επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 20 εργαζόμενους.
- 50 ώρες για επιχειρήσεις που απασχολούν από 20 μέχρι 50 εργαζόμενους.
- και 75 ώρες για επιχειρήσεις που απασχολούν άνω των 50 ατόμων.
- (Π.Δ.17/96, άρθρο 4, παράγραφος 3).

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο γιατρός εργασίας παρέχει υποδείξεις & συμβουλές στον εργοδότη, στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους, γραπτά ή προφορικά, σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων. Τις γραπτές υποδείξεις ο γιατρός εργασίας καταχωρεί στο ειδικό βιβλίο.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ειδικότερα ο γιατρός εργασίας συμβουλεύει σε θέματα:

- Σχεδιασμού, προγραμματισμού, τροποποίησης της παραγωγικής διαδικασίας.
- Κατασκευής και συντήρησης εγκαταστάσεων σύμφωνα με τους κανόνες υγείας και ασφάλειας της εργασίας.
- Λήψης μέτρων προστασίας, κατά την εισαγωγή και χρήση υλών και προμήθειας μέσων εξοπλισμού. φυσιολογίας και ψυχολογίας της εργασίας.
- Εργονομίας και υγιεινής της εργασίας, της διευθέτησης και διαμόρφωσης των θέσεων και του περιβάλλοντος της εργασίας.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Οργάνωσης υπηρεσίας παροχής πρώτων βοηθειών.
- Αρχικής τοποθέτησης και αλλαγής θέσης εργασίας για λόγους υγείας, προσωρινά ή μόνιμα καθώς και ένταξης ή επανένταξης μειονεκτούντων ατόμων στην παραγωγική διαδικασία, ακόμη και με υπόδειξη αναμόρφωσης της θέσης εργασίας.
- Ο ιατρός εργασίας δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται για να επαληθεύει το δικαιολογημένο ή μη, λόγω νόσου, απουσίας εργαζομένου.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΥΓΕΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Για την επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων ο γιατρός εργασίας έχει υποχρέωση:

- Να προβαίνει σε ιατρικό έλεγχο των εργαζομένων σε σχέση με τη θέση εργασίας τους, μετά την πρόσληψή τους ή την αλλαγή θέσης εργασίας, καθώς και σε περιοδικό ιατρικό έλεγχο.
- Μεριμνά για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων και μετρήσεων παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Εκτιμά την καταλληλότητα των εργαζομένων για τη συγκεκριμένη εργασία, αξιολογεί και καταχωρεί τα αποτελέσματα των εξετάσεων, εκδίδει βεβαίωση των παραπάνω εκτιμήσεων και την κοινοποιεί στον εργοδότη.
- Το περιεχόμενο της βεβαίωσης πρέπει να εξασφαλίζει το ιατρικό απόρρητο υπέρ του εργαζομένου και μπορεί να ελεγχθεί από τους υγειονομικούς επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, για την κατοχύρωση του εργαζομένου και του εργοδότη.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ο ιατρός εργασίας επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της υγείας των εργαζομένων και πρόληψης των ατυχημάτων.

Για το σκοπό αυτό:

- Επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας και αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη, προτείνει μέτρα αντιμετώπισης των παραλείψεων και επιβλέπει την εφαρμογή τους.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- β) επεξηγεί την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των Μέσων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ).

- γ) ερευνά τις αιτίες των ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματά των ερευνών και προτείνει μέτρα για την πρόληψη των ασθενειών αυτών.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- δ) Επιβλέπει τη συμμόρφωση των εργαζομένων στους κανόνες υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, ενημερώνει τους εργαζομένους για τους κινδύνους που προέρχονται από την εργασία τους, καθώς και για τους τρόπους πρόληψής τους.

- ε) Παρέχει επείγουσα θεραπεία σε περίπτωση ατυχήματος ή αιφνίδιας νόσου. Εκτελεί προγράμματα εμβολιασμού των εργαζομένων με εντολή της αρμόδιας διεύθυνσης υγιεινής της νομαρχίας, όπου εδρεύει η επιχείρηση.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ακόμα:

- Ο ιατρός εργασίας έχει υποχρέωση να τηρεί το ιατρικό και επιχειρησιακό απόρρητο.
- Ο ιατρός εργασίας αναγγέλλει μέσω της επιχείρησης στην Επιθεώρηση Εργασίας ασθένειες των εργαζομένων που οφείλονται στην εργασία.
- Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων στον τόπο εργασίας δεν μπορεί να συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση γι' αυτούς και πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ο ιατρός εργασίας έχει υποχρέωση να παραπέμπει τους εργαζομένους για συγκεκριμένες συμπληρωματικές ιατρικές εξετάσεις. Λαμβάνει γνώση και αξιολογεί τα αποτελέσματα των παραπάνω εξετάσεων. Οι δαπάνες που προκύπτουν από την εφαρμογή της παραγράφου αυτής βαρύνουν τον εργοδότη.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για κάθε εργαζόμενο ο ιατρός εργασίας της επιχείρησης τηρεί σχετικό ιατρικό φάκελο. Επιπλέον καθιερώνεται και περιλαμβάνεται στον ιατρικό φάκελο, ατομικό βιβλιάριο επαγγελματικού κινδύνου, όπου αναγράφονται τα αποτελέσματα των ιατρικών και εργαστηριακών εξετάσεων, κάθε φορά που εργαζόμενος υποβάλλεται σε αντίστοιχες εξετάσεις. Δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση του φακέλου και του ατομικού βιβλιαρίου του εργαζομένου οι υγειονομικοί επιθεωρητές της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας και οι ιατροί του ασφαλιστικού οργανισμού, στον οποίο ανήκει ο εργαζόμενος, καθώς και ο ίδιος ο εργαζόμενος.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΙΑΤΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ιατρικός έλεγχος των εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες

1. Ο εργοδότης υποχρεούται να παραπέμπει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, σε ιατρικό έλεγχο κάθε εργαζόμενο:
  - α) μετά την πρόσληψή του και στη συνέχεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και
  - β) κατά την αλλαγή θέσης εργασίας και πριν από την τοποθέτησή του σε εργασία που συνεπάγεται έκθεση σε παράγοντες, σύμφωνα με την έννοια του παρόντος.
2. Ο εργοδότης μεριμνά ώστε να τηρούνται και να ενημερώνονται:
  - α) βιβλίο καταχώρησης των συλλογικών ανώνυμων αποτελεσμάτων των βιολογικών εξετάσεων ενδεικτικών της έκθεσης, όταν προβλέπονται τέτοιες εξετάσεις και
  - β) ατομικός ιατρικός φάκελος των εργαζομένων που εκτίθενται στους παράγοντες. Ο φάκελος τηρείται από τον ιατρό εργασίας που είναι υπεύθυνος για τη διαφύλαξη του ιατρικού απορρήτου.
3. Δεν επιτρέπεται να απασχολείται εργαζόμενος σε εργασία που συνεπάγεται έκθεση στους παράγοντες, αν αυτή είναι αντίθετη με τα πορίσματα του ιατρικού ελέγχου της παραγράφου 1.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι παράγοντες που υπάρχουν στο εργασιακό περιβάλλον και μπορεί να αποτελούν πηγή κινδύνου για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων διακρίνονται σε:

- A. βιολογικούς παράγοντες
- B. φυσικούς παράγοντες
- Γ. χημικούς παράγοντες
- Δ. ψυχοκοινωνικούς και οργανωτικούς παράγοντες.

Για την εκτίμηση των κινδύνων ένα πλήθος παραμέτρων πρέπει να ληφθούν υπ' όψη όπως είναι οι νομοθετικές ρυθμίσεις και οδηγίες, οι καλές πρακτικές και πρότυπα, τα συνιστώμενα όρια επαγγελματικής έκθεσης σε διάφορους φυσικούς και χημικούς παράγοντες που υπάρχουν.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

- Μετά τον εντοπισμό των πιθανών πηγών κινδύνου στο εργασιακό περιβάλλον ακολουθεί ο προσδιορισμός της πιθανής **έκθεσης σε πηγές κινδύνου** για εργαζόμενους ή ομάδες εργαζομένων.
- Λαμβάνονται υπ' όψη ατομικά χαρακτηριστικά των εργαζομένων που μπορεί να τους καθιστούν περισσότερο ευάλωτους σε κινδύνους, όπως ηλικιωμένοι εργαζόμενοι έγκυες γυναίκες και θηλάζουσες μητέρες, εργαζόμενοι με προϋπάρχοντα προβλήματα υγείας (π.χ. βρογχίτιδα, καρδιακά νοσήματα, προβλήματα ακοής, ψυχολογικά προβλήματα κ.α.), εργαζόμενοι που παίρνουν φάρμακα τα οποία μπορεί να αυξήσουν την ευπάθειά τους σε βλάβες, προσωπικό με ειδικές ανάγκες κ.λπ..

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

- Στη συνέχεια γίνεται αξιολόγηση του κινδύνου, δηλαδή μία **ποσοτική εκτίμηση του κινδύνου** ώστε να ιεραρχηθούν οι παρεμβάσεις. Μπορεί για το σκοπό αυτό να υπολογισθούν η συχνότητα εκδήλωσης και η πιθανή έκταση της βλάβης, ο αριθμός των ατόμων που εκτίθενται σε μια πηγή κινδύνου και η διάρκεια έκθεσης και πολλοί άλλοι παράγοντες.
- Μετά την εκτίμηση και την αξιολόγηση των κινδύνων ακολουθεί η απόφαση για **την λήψη μέτρων** για την εξάλειψη ή την μείωση των κινδύνων ή την πρόληψη των συνεπειών τους με κατάλληλα προφυλακτικά μέσα.

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

**Θεμελιώδεις γενικές αρχές για την πρόληψη των κινδύνων
κατά σειρά προτεραιότητας:**

- Να αποφεύγονται οι κίνδυνοι.
- Να αντικαθίσταται το επικίνδυνο από το μη επικίνδυνο ή το λιγότερο επικίνδυνο.
- Να καταπολεμούνται οι κίνδυνοι στην πηγή τους.
- Να λαμβάνονται πρώτα μέτρα ομαδικής προστασίας και μετά μέτρα ατομικής προστασίας.
- Να προσαρμόζεται η εργασία στον άνθρωπο.
- Να επιδιώκεται η συνεχής βελτίωση του επιπέδου προστασίας.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Δήμητρα Τριανταφύλλου, 2015. «Προαγωγή Υγείας – Πρόληψη Νόσου – Ιατρική κοινότητας. Ιατρική Εργασίας ». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:<https://eclass.upatras.gr/courses/MED835/>

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.